

**MÀSTER EN ESTUDIS COMPARATIUS DE LITERATURA, ART I PENSAMENT**  
Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Cultura i Departament d'Humanitats

**Pla Docent d'Assignatura**

**Títol de l'assignatura (pla d'estudis):**

Art i Avantguardes

**Subtítol de l'assignatura:**

Filosofia de la Pintura. Cinc Casos, Cinc Aproximacions

**Codi de l'assignatura:**

30781

**Mòdul al qual pertany:**

1. Temes d'Art

**Tipus:**

Obligatòria

Optativa

**Nombre de crèdits (ECTS):**

5 ECTS

**Idioma en el qual s'imparteix:**

Castellà

**Professor/s responsable/s (curs 2007- 2008):**

Jordi Ibáñez Fanés

**Descriptor (màx. 5 línies):**

Aquesta assignatura proposa un estudi de les interseccions entre la filosofia i la pintura en el segle XX a partir d'autors com Ortega, Wittgenstein, Heidegger, Sartre, Derrida o Deleuze. La potència conceptualitzadora de la filosofia desborda els límits habituals de la teoria i la crítica de l'art, cosa que permet veure en la pintura el camp d'un esdeveniment visual i representacional de gran complexitat.

**Objectius formatius (màx. 5 línies):**

El creuament de dos matèries discursives, filosofia i història i teoria de l'art, aspira a possibilitar en l'estudiant una reflexió sobre els instruments metodològics al seu abast, així com una major capacitat per localitzar i delimitar problemes reals. Així, per exemple, un problema és quins dispositius conceptuals utilitzem per comprendre i apreciar la pintura en el segle XX. En enfocar-ho des d'una perspectiva oberta i problemàtica, es podrà distingir millor entre criteris i prejudicis.

**Programa (màx. 10 temes):**

1. Conceptes generals. Qüestions de mètode i casos d'estudi. Deshistoritzar à rebours. Llocs comuns: fenomenologia i cubisme, vitalisme i expressionisme i futurisme, etc. La pintura en els seus límits: Miró i l'assassinat de la pintura, Max Ernst i el *Jenseits* de la pintura, Picabia i la ironia del *bad painting*.

**Pla Docent d'Assignatura**

2. El vell Heidegger sobre Klee. L'emancipació de la imatge i la incisió. Primer cas, primer exemple: Derrida i el problema de la veritat en pintura.
3. Continuació: Derrida i les imatges, allò imaginari, allò sígnic, la presència, el tall (Adami, Cézanne). Les sabates de Van Gogh.
4. Segon cas: Sartre sobre Wols. Fenomenologia de l'existència i de l'autenticitat. Merleau-Ponty sobre el dubte de Cézanne.
5. Excurs I: Beckett i el *trou de vidage* o del fracàs en pintura. Excurs II: el mite de Frenhofer.
6. Tercer cas: Ortega i el punt de vista. Excurs III: *Lo real*, de Henry James.
7. Quart cas: Wittgenstein i els wittgenstenians. Gombrich i la física de la il·lusió. Wollheim i la crítica a Gombrich. *On Drawing and Object*. El tall entre *seeing-as* i *seeing-in*.
8. Continuació: Wollheim i la reinvenió de la profunditat. El relleu de la mirada.
9. Cinquè cas: Deleuze sobre Francis Bacon. Lògica de la sensació i del sentit.
10. La teoria de la neoavantguarda, els estudis visuals, l'habilitat crítica. Gerhard Richter: «Meine Bilder sind klüger als ich.» Conclusions.

**Metodologia d'ensenyament (màx. 5 línies):**

L'assignatura tindrà 20 hores d'ensenyament presencial amb el grup sencer i la resta de les hores de contacte amb el professor es faran en grups més petits i tutories obligatòries. A més de les classes, el procés d'aprenentatge inclou lectures, grups de discussió i altres activitats formatives assignades pel professor.

**Criteris i procediments d'avaluació (màx. 5 línies):**

L'avaluació de les assignatures del màster es fa sempre per mòduls, realitzada conjuntament pels professors responsables de les dues assignatures matriculades del mòdul. Aquesta avaluació té una part continuada al llarg del trimestre i una part en forma de projecte, treball o examen acordat amb els professors responsables de les dues assignatures i avaluat conjuntament.

**Bibliografia seleccionada (màx. 10 ítems):**

Aquesta bibliografia és bàsica i orientativa. Una setmana abans de començar les classes els estudiants disposaran d'un dossier amb articles i textos diversos per al curs.

- Gilles Deleuze, *Francis Bacon, o la lògica de la sensación* (Arena Libros, 2005)  
Jacques Derrida, *La verdad en pintura* (Paidós, 2001).  
Ortega y Gasset, *La deshumanización del arte y Papeles sobre Velázquez y Goya* (Alianza)  
Richard Wollheim, *La pintura como arte* (Visor-Antonio Machado Libros, 1997)  
Rosalind Krauss, *El inconsciente óptico* (Tecnos, 1997)  
Jordi Ibáñez Fanés, *La lupa de Beckett* (Antonio Machado Libros, 2004)  
Brian Wallis (ed.), *Arte después de la modernidad. Nuevos planteamientos en torno a la representación* (Akal, 2001)  
Hal Foster, Rosalind Krauss, B. Buchloch, Y.-A., Blois, *Arte desde 1900. Modernidad, antimodernidad, postmodernidad*, Akal, 2006.